

## БІОРІЗНОМАНІТТЯ БЕРЕЗНІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ ЯК РЕСУРС ДЛЯ РОЗВИТКУ ТОПІАРНОГО МИСТЕЦТВА

**Вступ.** Біорізноманіття дендрологічних парків є важливим чинником збереження природної спадщини та основою для розвитку садово-паркового мистецтва. Одним із перспективних напрямів є використання різноманітних видів деревних і чагарникових рослин для створення топіарних форм. Березнівський дендрологічний парк, завдяки багатому видовому складу [4], створює сприятливі умови для впровадження різних технік топіарного мистецтва, поєднуючи науково-дослідну, естетичну та освітню функції. Аналіз дендрофлори парку (Семенюк, Ціпан, Ширко) підтверджує значний потенціал для використання різних видів у топіарному мистецтві - від швидкокорослих декоративних форм до вікових рослин, придатних для створення складних геометричних та скульптурних композицій [1].

**Мета.** Вивчити потенціал біорізноманіття Березнівського дендрологічного парку, як ресурсу для розвитку топіарного мистецтва та визначити види рослин, які придатні для формування класичних і каркасних скульптур, живоплотів та інших декоративних композицій. **Результати.** У своїй праці Семенюк та колеги детально описують Північноамериканський регіон ми робимо висновок, що міжрегіональні колекційні рішення можуть розширити топіарні можливості в умовах Березнівського парку шляхом використання тематичних репрезентацій біорізноманіття для створення навчальних та естетичних композицій [2]. Дендрологічний парк створює унікальні умови для розвитку та практичного застосування різних технік топіарного мистецтва. Велика кількість деревних і чагарникових видів, як описує Покотилова [3], дозволяє обирати найпридатніші форми для живих огорож, бордюрів чи декоративних скульптур.

Шляхом наочних обстежень ми встановили, що залежно від техніки виконання та способу вирощування, зелені огорожі й скульптури у топіарному мистецтві поділяються на кілька видів:

Класичний (традиційний) топіарій – найдавніший і найпоширеніший вид орнаментального садівництва. У дендропарку цю техніку реалізовувано за допомогою формування геометричних фігур із таких видів, як самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens*), ялівець козацький (*Juniperus sabina*), спірея японська (*Spiraea japonica*).

Каркасний топіарій (відомий з XVIII ст.) передбачає використання металевих конструкцій, всередині яких висаджуються рослини. В дендропарку є сад витких ліан, тобто шпалери. Представниками каркасного топіарію : винограду амурського (*Vitis amurensis*), актинідія коломикта (*Actinidia kolomikta*), партиноцисус п'ятилисточковий (*Parthenocissus quinquefolia*). Та у сучасній варіації цієї техніки можна використовувати і ґрунтопокривні ліани, які представлені в колекції парку, зокрема барвінок малий (*Vinca minor*) або плющ звичайний (*Hedera helix*).

Садові ніваки – мініатюрні дерева, що вирощуються за допомогою спеціальних методів обрізки. Потенціал для створення подібних форм мають інтродуковані види хвойних рослин у дендропарку: модрина європейська (*Larix decidua*), туя західна (*Thuja occidentalis*), ялівець козацький (*Juniperus sabina*).

Найбільш поширеним прикладом використання біорізноманіття у топіарному мистецтві залишаються живоплоти. Їх у дендрологічному парку створено за різними рівнями висоти: бордюри (до 1 м) – сформовані з самшиту вічнозеленого (*Buxus sempervirens*), кизильника блискучого (*Cotoneaster lucidus*), огорожі (до 2,5 м) – пухироплідник калинолистий (*Physocarpus opulifolius*), дерен білий (*Cornus alba*); зелені стіни (вище 2,5 м) – представлені з липи, ялини, туї та грабу.

**Висновки.** Березнівський Державний дендрологічний парк має значний потенціал для розвитку топіарного мистецтва завдяки високому рівню біорізноманіття. Використання різних видів рослин для створення топіарних форм не лише підвищує естетичну привабливість парку, але й сприяє екологічній освіті, популяризації садово-паркового мистецтва та збереженню унікальної колекції дендрофлори.

1. М.В. Семенюк, Ю.Р. Ціпан, Б.Ф. Ширко. Аналіз дендрофлори регіону збірних екзотів Березнівського державного дендрологічного парку. Тези. Кременчук: ЦФЕНД, 2023. с 51-54.

2. М.В. Семенюк, Ю.Р. Ціпан, І.І. Грицюк, Н.В. Кондратюк, В.О. Писаренко. Реставрація та реконструкція «Північноамериканського регіону» у Березнівському державному дендропарку. Вісник НУВГП: зб.наук.праць Сільськогосподарські науки. Вип. 4 (104). Рівне, 2023. с. 141-150. <https://doi.org/10.31713/vs4202312>

3. К.Г. Покотилова. «Репрезентативність дендрофлори штучних заповідних парків Рівненської області». <https://doi.org/10.31548/forest2020.01.098>

4. В.М. Почаєвець. Каталог деревних рослин Березнівського державного дендрологічного парку: довідковий посібник. Березне. Березнівський лісовий коледж. 2009. 47с.

5. О.М. Курдюк, М.О. Гринчук, М.В. Лазарець, В.А. Островська. Таксономічний склад і структура насаджень дендрологічного парку Березнівського лісового коледжу. Наук. вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. 2015. №216-1. С. 168-175.